

COVID-19 BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA KANDIDOZNING KECHISHI VA KLINIKASI

Nazarov Abbas Uralovich
assistent, EMU University,
Raxmatova Yulduz Tolipovna
Ginekolog shifokor.
bizning1007@gmail.com

COVID-19 bilan bog'liq bakterial, virusli va zamburug' infeksiyalari COVID-19 kasalligi yallig'lanishga qarshi belgilarning ko'payishi bilan bog'liq bu sezuvchanlikni oshiradi bakterial va zamburug' infeksiyalariga. Candida zamburug'lari (Candida albicans, Candida glabrata, Candida krusei, Candida tropicalis) eng keng tarqalgan turlari shilliq pardalar, teri, nafas olish yo'llari, ovqat hazm qilish trakti va siydik yo'llarida zararlanish bilan kechadi.

Candida zamburug'lari opportunistik patogenlardir, shuning uchun ular turli xil infeksiyalarni keltirib chiqarishga imkon beruvchi virulent omillarga ega, ayniqsa immunitetning pasayishi sharoitida. Bunday sharoitda Candida qo'zg'atishi mumkin teri kasalliklari (surunkali teri kandidozi), shilliq pardalarning shikastlanishi (og'iz kandidozi, vulvovaginal kandidoz (VVC)), shuningdek ichki organlarning jiddiy shikastlanishi - invaziv kandidozlar kuzatiladi.

Ko'pgina tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, ular orasida og'ir COVID-19 bilan og'rigan bemorlarda zamburug' infeksiyasining eng keng tarqalgan turlari bo'lgan C. albicans, C. auris, C. glabrata, C. parapsilosis, C. tropicalis va S. cerevisiae bilan zararlanish kuzatiladi. Kasalxonaga yotqizilgan bemorlarning COVID-19 bilan kasallangan bemorlarda antibakterial dorilarni qabul qiladi va bu Candida va kandidozning tezlashishiga ham hissa qo'shishi mumkin. SARS-CoV-2 tufayli epiteliya shikastlanishi ham mavjud, Candida ning bazal membranaga biriktirilishiga yordam beradi, bu shilliq qavatlarining kandidozini yanada rivojlanishiga olib keladi. Kasallikning patogenezini sabab bo'lgan xamirturushli zamburug'lar patogenning shilliq qavat yuzasiga yopishishini, keyinchalik uning kolonizatsiyasini va to'qima tuzilmalariga kirishini o'z ichiga oladi, epiteliya to'sig'ini, qon tomir devorini engib o'tish va tomirlarga kirib borish, bu gematogen tarqalish va organlarning shikastlanishiga olib keladi. To'qimalarning shikastlanish chuqurligiga qarab, yuzaki va invaziv mikroorganizmlar farqlanadi. Masalan, og'irroq COVID-19 bilan kasallangan bemorlarda shilliq qavatining yanada jiddiy shikastlanishlari kuzatildi og'iz bo'shlig'i (yara, eroziya, papulyar toshmalar, yoriqlar va boshqalar). Opportunistik infeksiyalar, stress, immunitetni susaytirish, vaskulit va ikkilamchi giperyallig'lanish reaksiyasi COVID-19 bilan og'rigan bemorlarda og'iz bo'shlig'idagi yaralarni xosil qiluvchi omillar

keltirib chiqaradi. Bunday hollarda eng ko'p aniqlangan tashxis stomatit, kandidoz, vaskulit, nekrotizan periodontal kasallik va boshqalar.

Vulvovaginal kandidoz

Zamburug' infeksiyalarini o'z vaqtida tashxislash va davolash COVID-19 bilan kasallangan bemorlarda ijobiy klinik natijaga erishish uchun eng muhimi bemorlarda erta taqshxislash va o'z vaqtida davolash muolajalarini boshlash. Hozirgi vaqtda invaziv kandidozni davolash uchun nisbatan yangi yarim sintetik antifungal dorilar guruhi qo'llaniladi. Shuningdek terapiyada flukonazol, vorikonazol, posakonazol ishlatiladi. Imidazollar bilan ifodalangan eng keng tarqalgan dorilar klotrimazol, ketokonazol va mikonazoldir. Triazolalar - flukonazol va itrakonazol.

Ketokonazol keng sintetik antifungal agent mahalliy foydalanish uchun ta'sir spektri. Renderlar fungitsid va fungistatik ta'sirga qarshi dermatofitlar va xamirturush va xamirturushga o'xshash qo'ziqorinlar (*Candida spp.*). Preparat stafilokokklar va streptokokklarga qarshi ham faoldir. Uni qo'llash uchun ko'rsatmalar o'tkir va takroriy vaginal kandidozni davolash, qo'ziqorin paydo bo'lishining oldini olish. Shuni ta'kidlash kerakki *C. albicans*ga nisbatan topikal preparatlarning samaradorligini baholash ayniqsa muhimdir, chunki bu mikroorganizm VVC ning asosiy qo'zg'atuvchisi hisoblanadi. VVC ni davolash etarli miqdorda mavjudligini talab qiladi

shilliq qavatning chuqur to'qimalariga kira oladigan dorilar, ildiz otgan *Candida* infeksiyalariga erishish va kamaytirish qaytalanish ehtimoli. Ketokonazolning eruvchanligini oshirish samarali vositani yaratishda birinchi qadamdir. Bundan tashqari, ketokonazolning eruvchanligi va mavjudligini yaxshilash biofilmlarga kirib borishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Quruq Zh L. va boshqalar Qizilo'ngach kandidozining klinik holati // Tibbiy biznes. – 2021. Sukhikh, J. L., Shtonda, M. V., Bankova, E. M., Vorobieva, E. P., Semenenkova, A. N., Atroshchenko, I. E., ... & Kashitskaya, M. E. (2021). Qizilo'ngach kandidozining klinik holati. Davolash ishi.
2. Nazarova N. M. va boshqalar. COVID-19 pandemiyasi sharoitida takroriy vulvovaginal kandidoz: bemorni boshqarish algoritmi // Tibbiy kengash. – 2021. – yo'q. 13. – S. 177-184.
3. Bekjonova, O., Qayumova, V. va Rizaev, E. (2021). COVID-19 BILAN OG'IZ BO'LG'INING KANDIDOSAL INFEKTSIONING RIVOJLANISHNING XUSUSIYATLARI. Stomatologiya va kraniofasial tadqiqotlar jurnali, 2 (3), 24-31.
4. Popova, A. Yu., Ezhlova, E. B., Melnikova, A. A., Lukicheva, L. A., Nikitina, L. I., Lyalina, L. V., ... & Totolyan, A. A. (2021). Murmansk viloyati aholisida COVID-19 bilan kasallanish fonida SARS-CoV-2 ga gumoral immunitet. OIV infeksiyasi va immunosupressiya, 13 (1), 17-27.

5. Kulikov I. A. Cheksiz takrorlanadigan vulvovaginal kandidozni istiqbolli davolash // Tibbiy kengash. – 2020. – yo‘q. 13. - S. 157-165.

6. Lipnitskiy, A. V., Polovets, N. V., Murugova, A. A. va Toporkov, A. V. (2022). COVID-19 VA ENDEMIK MIKOSLAR KOINFEKTSIONLARI. Tibbiy mikologiyadagi yutuqlar, 23, 71-77.